

umerljiva. Rodila je namreč Judom Davida in ž njim dolgo dolgo versto kraljev, nam pa Kralja kraljev — Sina Božjega! — Kdo bi se tedaj ne povzdigoval, o srečno mestice, blaženi Betlehem!

1857 let je že odkar se je pred vratmi tega na vse veke slavnega mesta v neki podzemeljski jami čudovita nerazumljiva skrivnost zgodila. Lepa, mlada, pa čista devica, ki iz daljnih krajev, štiri dni hoda deleč pride, rodi namreč v ti podzemeljski votlini Sina, ki ga je Bog po prerokih že davno obetal — čista devica, pravim, v ti revni votlini, ki je v hudem vremenu in v merzlih nočéh pastirjem in njih čedam bila zavetje in prenočivališče, rodi Sina Božjega, Odrešenika in Zveličarja našega, ki mu gré vsa čast in slava vekomaj! O nerazumljiva skrivnost, nerazumljiva ponižnost! Sin Božji, ki je vès svet vstvaril, hoče v podzemeljski jami, v revnem hlevu na svet priti!

To imenitno sveto jamo so imeli ljudjé, odkar je bil Kristus v nji rojen, vedno v veliki časti. Da so jo pastirji, ki so novorojeno dete v jaslicah vidili in molili, visoko spoštovali, si vsak lahko sam misli. Enako so jo častili pa tudi prvi kristjani in so se v nji pogostoma shajali Boga spodobno častit in molit. To je pa Jude, ki so Kristusa in kristjansko vero hudo sovražili, zeló jezilo in nagajali so pobožnim kristjanom kolikor so mogli. Večkrat so jamo z gerdo nesnago oskrunili; večkrat jo tudi s kamnjem zamašili in cel kup kamnja in mnogoverstne šare pred uhod nametali; pa vse to ni pomagalo nič. Poterpežljivi in pobožni kristjani so svetišče vselej spet odmašili in počistili. Poslednjič napravijo Judje rimskega cara Hadriana, da je postavil nad to sveto podzemeljsko votlino nekega molika, ki so ga z gerdo sladnostjo častili, in odslej so se kristjani te svete jame res dolgo časa ogibali, da bi se ne zdelo, da se molikovanja vdeleževajo in molika časté. Omenjeni molik je stal sto in trideset let. Ko pa pod carom Konstantinom kristjanska vera sovražnike svoje zmaga, sv. Helena, carova mati, potare molika in dá nad to imenitno sveto jamo, kakor nad Božjim grobom v Jeruzalemu, krasno veličansko cerkev sozidati, ki sedaj sred sila velikega, vojni terdnjavi podobnega samostana stoji, in ki ji domači, dasiravno je prečisti devici Marii posvečena, še dandanašnji „cerkev sv. Helene“ pravijo. Je pa res veličanska in je bila nekđaj kaj zalo okinčana. Zidana je v podobi križa in štiri verste po dvanajst lepih granitnih stebrov jo delé v 5 predalov ali čolnov. Škoda, da cerkev ni več katoliških kristjanov, ki so iskreno skerbili, jo v vsi njeni krasnosti ohraniti. Leta 1757 so si jo prisvojili gerški razkoljniki, in verli, za ohranjenje starodavne krasne cerkve vedno skerbni frančiškani so bili prisiljeni, se v stransko kapelo sv. Katarine umakniti. Gerki pa so jeli veličansko hišo Božjo precej ne samo zanemarjati, ampak celó ropati. Le zgornji konec križa ali duhovnišče (presbyterium) so si za službo Božjo prihranili in od ostale cerkve s posebnim zidom odsebili. Predali krasne cerkve pa so popolnoma zanemarjeni, in le shajališče prešernih dečkov in nemarnih postopačev.

Od tod gremo v omenjeno precej veliko kapelo svete Katarine, ki je sedaj katoliška cerkev, in potem v svetišče, to je, v sveto jamo, v kateri je bil rojen Zveličar naš, Jezus, sin Božji. Dve stopalnici iz lepega marmorja, po trinajst stopnic vsaka, peljete v sveto podzemeljsko votlino, konec ktere je bil rojen Jezus Kristus iz Device Marije. — Na tem rojstnem mestu stoji lep altar, ki je bil nekđaj katoliških kristjanov; pa gerški in armenski razkoljniki so jih tudi od tod pregnali. — Okrog altarja gorí noč in dan 32 svetilnic, ki so menda večidel darovi evropskih vladarjev, in pod altarjevo mizo, lepo marmorasto plošo, je krasna zvezda iz belega marmorja z latinskim napisom: „Hic de Virgine Maria Jesus Christus natus est“, to je po našem: „Tukaj je bil rojen iz Device Marije Jezus Kristus.“ — Že ta latinski napis spričuje dovolj, da ta sveti kraj je bil nekđaj lastnina katoliških kristjanov;

sedaj pa jim ne dajo prevzetni razkoljniki na tem altarji še svete maše brati.

Temu altarji ravno nasproti, na desni proti jugu, je, sedem korakov od altarja, pa tri stopnje niže, drugo svetišče, namreč svete jaslice, v katerih so pastirji novorojeno dete našli in molili. Jaslice te so vsekane kakor zibelka v živo steno kake štiri čevlje od tal, in sedaj z belim marmorjem prevlečene. Nekoliko svetilnic, ki vedno goré, je vès kinč tega svetega kraja; zakaj jaslice so premajhne in prostor preozek, da bi se tû altar napraviti dal. — Pa precej poleg jaslic imajo katoličani vendar majhen altarček, ki je v ti sveti jami tretje svetišče, namreč „altar modrih iz jutrove dežele ali svetih treh kraljev.“ Tû so nek klečali modri iz daljnih krajev darováje učlovečenemu Sinu Božjemu zlata, kadila in mire. Na tem majhnem altarji sem daroval tudi jaz o zori 16. aprila daritev svete maše.

Nasprotni oddelk te 15 čevljev dolge, in 9 čevljev visoke, pa le ozke jame proti severo-zahodu je veliko daljši in obsega zaporedoma šest temnih kapelic v živi steni.

Perva je posvečena, kakor se spodobi, svetemu Jožefu, ženinu prečiste device. — V drugi kapelici je pod altarjem grob nedolžnih otročičev, ki jih je dal kruti Herod nemilo pomoriti, da bi tudi novorojenega kralja, o katerem so mu modri iz jutrove dežele govorili, umoril. Koliko mladih nedolžnih mučencov pa je bilo tû pokopanih, če vsi ali le nekteri, s kterimi so matere, ko se je Herodovo grozovito povelje razglasilo, v to jamo bežale in jih tû pokrile, nihče gotovo ne vé. — Tretje svetišče proti temu koncu jame je grob svetega Evzebija, ki je leta 421, eno leto po smerti sv. Hieronima v Betlehemu umerl. Bil je pa iz Kremone na Laškem, toda še mlad zapustí žlahto in domovino, in se podá v Rim, kjer se s svetim Hieronimom soznani in sprizjani. Ko pa Hieronim sklene, svetu slovo dati in na izhodno iti, gré Evzebi ž njim. Malo po malem obiščeta vse svete kraje v obljubljeni deželi. Nato se podata tudi v Egipt, svete tebajske puščavnike obiskat in občudovat. Poslednjič se uselita v Betlehemu in utemeljita tû pri Gospodovi rojstni jami samostan za-se in za druge, in služita iskreno Bogu s postom, molitvo in premišljevanjem večnih resnic. — Dalje je četerto svetišče, namreč grob svete Pavle in hčere njene svete Evstahije. O življenji teh dveh svetnic bi serčno rad kaj več povedal, pa se bojim predolg biti. Le to hočem opomniti, da sveta Pavla je bila žlahna Rimljanka starašinskega rodú in slavne kerví Scipionov in Grahov. — Temu grobu ravno nasproti je peto svetišče ali grob sv. Hieronima, ki je 36 let v Gospodovi rojstni jami pobožno in sveto živel. — Konec tega oddelka jame je še neka kapelica, ki dobiva nekoliko svetlobe skozi majhen predor pod obokom jame. Tû je slavni Ilirec, visoko učeni cerkveni očak, sv. Hieronim, nek pogostoma molil, premišljeval in sveto pismo razlagal.

(Dalje sledi.)

Národske pripovedke.

Korant.

Bil je sveti večer. Minula je že polnočna sv. maša. Ker se mi predaleč zdí domú iti, grém v kerčmo in čakam jutranjih maš. Najdem tû več znancov. Ko se okrepcamo in ogrejemo, začne ta ali uni kako pravlico pripovedovati. „No, Tomažetov, vi jih veliko veste; povejte nam no kaj.“ Stari mož se ne dá veliko prositi. Pripoveduje nam od „Šembilje“, ki je bila še modrejša ko njeni brat Salomon; od kralja „Matjaža“, ki na gornjih deželah v hribu spí; od „Antekrista“ in druge. Nazadnje nam pa še od Koranta eno pové, ktero zato v „Novice“ potisnem, da bo tudi gorenški Korant nekoliko znan. Takole jo je povedal:

Ko sta Gospod in sv. Peter še po svetu potovala, pri-deta nekega večera h kovaču in ga prosita, naj ju vzame-

čez noč pod streho. Kovač jima gostoljubno postreže. Drugo jutro reče Gospod kovaču: „Zvoli si tri reči, ktere bi rad imel, in bodo ti dovoljene.“ „Nebesa si zvoli“, reče hitro sv. Peter. Pa naš Korant noče ubogati, ampak začne: Pervič: si vošim take gosli, da bo vsaki plesal, kdor me bo gosti slišal. Drugič: tù zvonaj pred mojo hišo je klop, na ktero vsakteri memogredoči sede; kdor se bode zana-prej na njo vsedel, naj tako dolgo vstati ne more, dokler mu jez ne dovolim. Tretjič: hruško, ki je pred hišo, mi tudi vso osmučejo; kdor bode zana-prej na njo splezal, naj tako dolgo z nje ne more, dokler mu ne do- volim. Ako pa vzamen vrečo in se vstopim pod hruško ter rečem: „Ajdi notri!“, naj mora notri skočiti, bodi si kdor koli hoče.

Gospod in sv. Peter odideta, Korant pa je vès židane volje. Nesreča je hotla, da ravno lončar memo pride. Korant jo zagode, lončar pa s krošnjo pleše, da se vsi lonci v čepinje spremené. Drugikrat ustrelí neki gospod tiča, kateri mu v ternje pade; gré po njega. Ko je v germovji, jo pa Korant tako ubere, da gospod tako jame plesati, da bi se bil kmalo končal. Gospod ga toži in naš verli godec je k smerti obsojen. Zadnjo uro, ko je že pod vislicami, prosi, da bi mu še enkrat gosli dali. Dovolijo mu zadnjo prošnjo. Pa pred ko Korant gosti začne, prosi gospod, kateri je že v germovji njegovo godbo slišal, ga k hrastu privezati, da bi plesati ne moral. Al — vse je bilo zastonj. Korant jo tako mično zagode, da vse ljudstvo pleše kot da bi bilo obsedeno, in gospod se ob hrastu čoha, da je vès kervav. Med tem pa, ko vse pleše, stisne Korant gosli pod paz- diho in pobere peté.

Več časa je potem živel; nič posebnega se ni pripetilo. Kar poterka nekega dné bleđa smert na duri in Korantu reče, da bo moral ž njo. „Vsedite se malo na klop; kmali se bom na pot napravil.“ Kmalo pride Korant iz hiše in reče: „No, zdaj, pa le.“ Al, joj, kot da bi bila h klopi priljepena, se smert še ganiti ne more.*) Ko smert vidi, da je v oblasti Koranta, mu obljubi ga vedno pri miru pu- stiti, ako jo spusti, ker bala se je, da bi se zemlja ljudi preveč ne napolnila.

Smert si je Korant iz glave spravil, al — oj groza — čez nekoliko let jo smertnjak prikobaca in reče Korantu, da bo moral ž njim. „Oče smertnjak, vem da ste trudni; vsedite se malo; bom kmalo pripravljen.“ Kmalo stoji res Korant pred njim in ga ravná k odhodnji: Pa tudi smert- njaku se ni dobro godilo; tudi on se mora pogoditi, da Koranta nikoli pokosil ne bo. Dasiravno je Korant tako dva silovita sovražnika uničil, vendar še ni imel pokoja. Prišli so namreč po njega hudiči. Tudi té prosi Korant ga neko- liko počakati in jim dovoli na hruško iti in se oteščati. Lačne kakor so bile te hudobe, trešijo na drevo, da veje po- kajjo. Korant pa vzame hitro vrečo, gré pod hruško in veli hudičem v vrečo rekoč: „Ajdi notri!“ Kot da bi jih neznana moč metala, poskačejo vsi notri. Ko jih je že dokaj v vreči, vpraša kovač: je li še kateri na drevesu? Z milim glasom se oglasi hromi hudič, pa tudi njemu zadoni neusmiljeno „Ajdi notri“ po ušesih, in tudi on mora v vrečo. Korant zaveže vrečo, jo nese na naklo, vzame kladvo v roko in tako nabija hudiče, da mislijo, da je njih god. Ko jih spusti, tako na vse kraje puhnejo, da jih ni bilo nikoli več viditi.

V miru zdaj živi verli Korant, pa pristudi se mu sča- soma svet; napravi se tedej na pot v večnost. Gré in pride pred pekel. Ko ga hudiči ugledajo, tako duri tišé, da jim kremplji skozi pribodejo. Korant pa vzame kamen, in jim jih zakriví. — Ko vidi, da ga v pekel nočejo, gré v nebesa. Poterka na duri in sv. Peter pogleda skozi linico, kdo da

je. Ko Korantov znani obraz ugleda, linico zapre rekoč: „Nisi hotel nebes si izvoliti, pa zvonaj bodi.“

Koranta te neprijazne besede nikakor ne oplašijo, ampak prosi, vsaj toliko duri odpreti, da bi mogel skozi špranjo polukati, kakošno je v nebesih. Ko sv. Peter odpre, vidi Korant skozi špranjo v nebesih suknjo, ktero je nekđaj re- vežu podaril. Hitro skozi vrata smukne in se na suknjo vsede. Sv. Peter ga hoče spoditi, pa Korant reče: „Saj na svojem sedim, kdo mi more kaj?“ Ko Bog to vidi in sliši, reče nebeškemu vratarju: „Tak ga pa pusti.“ Tako je Korant po pravlici ti v nebesa prišel.

Cerkvenikov Janez.

Novičar iz avstrijskih krajev.

Iz Celovca 26. julija. † Včeraj smo pokopali našega prečastitljivega knezo-škofa prosto, kakor so želeli rajni gospod škof pokopan biti. Celo mesto in velika množica ljudstva iz bližnjih in daljnih krajev je spremila svojega višjega pastirja na pokopališče. Trugo, ki je bila z zna- menji knezo-škofijskimi okinčana, je neslo osmero fajmoštrov. Za njo so šli vsi uredniki slavnega dežel. poglavarstva in družih oblastnij, e. k. oficirji in mestjani. Svoje veliko pre- moženje so zapustili gospod knezoškof celovškim siromakom in škofijski cerkvi po enacih delih. Le nekoliko družih spo- ročil so volili še drugim. Tako so si postavili visoki gospod neizbrisljiv spomin v hvaležnih srcih svojih ovčic. Naj po- čivajo v miru!

Iz Doba. Naj povém, da se tudi tù pri nas že nekoliko pečamo z rejo svilnih gosenc. Za povzdigo kmetijstva zlasti pa za sadjorejo vès uneti gosp. Pelikan si je omislil že lani nekaj semena svilnih metuljev, in vse gosence, kar se jih je izvalilo, so zdrave ostale, ter na- predle prav lepih mešičkov, ki so mu dali še čez pol funta spredene svile. To je gospoda še bolj unelo do reje svilo- prejk, torej prihrani za letošnjo leto še več semena in dobil je letos blizo 20 funtov lepih po četiri in po pet ljubov debelih mešičkov; pa bi jih bil še več redil, ako bi bil imel zadosti murbnega listja. Naj bi kmetijske pod- družnice na Kranjskem priporočevale rejo sviloprejk; kantonski predstojniki pa naj bi pazili na to, da bi se poleg cest, potov in drugod posadila med druge sadne drevesa tudi kaka murba; sčasoma bo morebiti tudi Kranjca veselilo se pečati s kratkočasno in koristno rejo sviloprejk! Tudi dobrote se morajo včasih ljudém posiliti!*)

Borovčan.

Iz Šiške nad Ljubljano. Vsak človek je rad vesel in prav je, če to veselje razodeva, kakor mu je drago, da poje in žvižga, ali če ga veseli, naj tudi vpije in po glavi hodi, — al vse to glasno razveseljevanje ne smé prestopiti v razvujzdanost in ne smé motiti mirú družih ljudi in pokojnih sosedov. Pri nas je raz- vujzdanost ta, zlasti zvečer in ponoči ob sabotah in nedeljah, še taka, da moraš včasih misliti, da si med zgolj divjaki: tako se deró celo noč, razsajajo, vriskajo in včasih tudi pretepajo tukaj ponočnjaki, da gotovo ni vasi v celi deželi take nepokojne kakor je Šiška. Pa reci tem burovžem kaj in posvari jih: zabavljíc boš dobil ali pa še kaj družega za odgovor. Spomnim se, da tudi pred nekimi leti

*) Pač resnična beseda ta! Razveselilo nas je pa to naznanilo tudi za tega voljo, ker nam kaže novega, zeló pridnega počet- nika koristne sviloreje. Tukajšni tergovec, gospod Terpin, kateri, kakor je v „Novicah“ naznanil, nakupuje žive kokone ali svilne mešičke po 1 fl. 20 kr. funt, nam je te dni pravil, da so mu ljudjé letos že precej kokonov nanесли in mu bi jih bili gotovo še več, če bi ne bili nekteri Lahí sami po deželi hodili in kokone nakupovali. Le-ti so sém ter tjé res dražje mešičke zaarovali, ker so jih skupovali za seme. Al ni vselej varno takih skupovavcev čakati; če namreč ne pridejo in se metulji začnó izlegovati, oskrunijo kokone tako, da zgubé po- tem vso vrednost.

Vred.

*) Neka druga pravlica pravi, da je Korant smert tako dolgo na klopi imel, da je lakote sama sebe objedla in taka postala kakoršno zdaj na podobah vidimo.

Pis.